

Poslední část seriálu o PSČ k jejich 50 letům existence v našem poštovním prostoru věnuji praktické prohlídce mého exponátu, který si můžete prohlédnout na filatelistickém Exponetu, virtuální filatelistické výstavě (www.exponet.info) .

Můj exponát vedený v evidenci Exponetu pod číslem 806 se věnuje PSČ a výplatním otiskům. Exponát obsahuje 80 listů.

Přeji příjemou prohlídku tohoto exponátu.

Z exponátu zveřejňuji úvodní list uvádějící do vlastního exponátu.

POŠTOVNÍ SMĚROVACÍ ČÍSLA (PSČ) A VÝPLATNÍ OTISKY Č S S R

Počátkem roku 1988 si naše veřejnost připomněla 15. výročí zavedení poštovních směrovacích čísel (PSČ) v čs. poštovním provozu. Jejich existence se postupně promítla znatelným způsobem do filatelistických, zejména pak poštovních historických dokladů. PSČ zásadně zefektivněla třídění listovních zásilek a byla nejen základem pro zavedení automatizovaného zpracování listovních zásilek, ale vytvořily se předpoklady pro rozvoj specializovaného sběratelství v rámci poštovní historie, jejich směrů, oborů a podoborů. I když je 15 let relativně malý úsek v čs. poštovní historii, je značně významný, neboť vytvořil nové typy a podtypy nejrozličnějších poštovních historických dokladů, které zdaleka nejsou zachyceny.

PSČ se pochopitelně nevyhla ani výplatním otiskům. PSČ byla v první řadě zanesena do denního razítka výplatního razítka dle příslušné normy a vytvořila další podtyp výplatního otisku. PSČ se objevila i na místě označení oprávněného uživatele - v adrese uživatele. Ve spojení s výplatním otiskem PSČ vytvářejí i další zajímavosti, které se zachytily v poštovním provozu za 15 let.

Hlavním záměrem mého exponátu je zachytit úlohu, význam a zavádění PSČ do výplatního otisku a dále ukázat zajímavosti, které byly v uplynulých více jak 15 letech v poštovním provozu v této souvislosti vytvořeny.

Exponát je tvořen několika hlavními oddíly, které postihují všechny známé zajímavosti PSČ a výplatních otisků. Především zavádí diváka do této problematiky ve sledovaném časovém úseku (otisky roku 1973, umístění PSČ ve výplatním otisku, otisky propagující PSČ apod.).

Po tomto nezbytném úvodu si exponát všímá nejdříve postavení PSČ v otisku - buď pouze v denním razítku či pouze v označení uživatele, na obou místech, a to v různých pohledech - stejná PSČ či odlišná PSČ.

Významnou částí exponátu jsou tzv. řetězce výplatních otisků: srovnávací případovou studii zachycují otisky před zavedením PSČ a po zavedení PSČ, respektive v průběhu užívání PSČ. Tyto řetězce podávají důkaz o tom, že cesta zavádění PSČ nebyla vždy přímočará či jednoduchá. Vytvořila se celá řada zajímavostí, které nenávratně zmizela v pomyslném propadlišti poštovní historie.

Výplatní otisky při zavedení PSČ vytvořily i další zajímavosti (asymetrická umístění názvů pošt v denním razítku, chybotisky a nepřesnosti v rytí PSČ apod.).

Exponát zachycuje i tzv. bratislavské aspekty - v souvislosti s politickými územními změnami došlo k přečíslování bratislavských pošt a ke změnám PSČ u bratislavských výplatních otisků - bylo vytvořeno tak mnoho dalších podtypů výplatních otisků.

Poslední oddíl exponátu se věnuje funkci PSČ u výplatních otisků a doplňování pomocí gumových razítek jako nahrazení za pozdější vyřtění štoček.

Exponát obsahuje všechny známé případy použití PSČ ve výplatních otiscích a je doplněn o některé další vlastní autorovy poznatky.

Praha dne 1. srpna 1989

Ing. Ivan L e i š
Praha